

عنوان مقاله:

تکوین حکومت صفوی و نوع شناسی دینی ماکس وبر

محل انتشار:

اولین همایش بین المللی حکمرانی و کشورداری در ایران (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 13

نویسنده:

ابوالفضل فتح آبادی - دکترای جامعه شناسی سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی

خلاصه مقاله:

ماکس وبر در مطالعه ادیان جهانی، نوع شناسی دینی خود را تدوین و ذیل آن، دو نوع مثالی اصلی را ارائه می کند. اولی، ریاضت کشی فعالانه یا زهد درون دنیایی است که مصداق اصلی آن پیروان مذهب پروتستان اند و دومی، عرفان مراقب های یا عرفان دنیاگریز است که مصداق اصلی آن پیروان ادیان شرق آسیا و صوفیه مسلمان است. وبر جهت گیری ها و اقدامات اجتماعی - سیاسی مصدق این دو نوع مثالی را در مسیر کسب رستگاری به ترتیب، فعالانه و منفعلانه معرفی می کند. تلقی وبر از دنیاگریز بودن و انفعال صوفیه در امور اجتماعی - سیاسی درحالی است که وقتی با استفاده از روش پژوهش اسنادی و بررسی متون تاریخی مرتبط، به واقعیات تاریخی حیات اجتماعی - سیاسی بزرگان خاندان صفوی در مسیر تشکیل حکومت مزبور مراجعه می شود، مواردی مغایر با آراء وبر را آشکار می سازد و مساله نوشتار حاضر نیز از همین ناهمخوانی و ناسازگاری میان معرفت علمی و واقعیت تجربی سرچشمه می گیرد. یافته های پژوهش نشان می دهد که بزرگان و مرشدان طریقت صفوی که دارای مقامات فرادنیوی بودند و به امور معنوی توجه داشته اند، در امور دنیوی اجتماعی - سیاسی نیز دارای نقش آفرینی فعالانه ای بوده است و اقدامات فراوانی را انجام داده اند. نتیجتاً، تصوف صوفیان صفوی، نه تنها موجب دنیاگریزی و انفعال اجتماعی - سیاسی آنها نبوده است، بلکه در کنار سایر عوامل محتمل موثر، نقش مهمی در تشکیل حکومت مرکزی قدرتمند دیرپای صفوی به دست آنها داشته است.

کلمات کلیدی:

حکومت صفوی، جامعه شناسی دین ماکس وبر، نوع شناسی دینی، تصوف، صوفیان صفوی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1545615>

